

PŘÍSPĚVEK UZAVŘEN BEZ ROZPORU ke dni 20.6.2018

Daň z příjmů

524/20.06.18 Nepeněžní plnění pro účely poskytování zaměstnaneckých benefitů ve světle nového zákona o platebním styku

Předkládají: Mgr. Ing. Petr Frisch, daňový poradce, č. osv. 2780

Ing. Karin Čupková-Kolanová, daňový poradce, č. osv. 4200

1. Cíl příspěvku

Cílem tohoto příspěvku je vyjasnit možný výkladový rozpor u pojmu „nepeněžní plnění“ pro účely § 6 odst. 9 písm. b) a d) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (dále jen „ZDP“) v souvislosti se zákonem č. 370/2017 Sb., o platebním styku, v platném znění (dále jen „Nový ZPS“), který nabyl účinnosti dne 13. ledna 2018 a potvrdit jeho praktické dopady pro poskytování zaměstnaneckých benefitů, zejména formou elektronických stravenek a poukázek.

Nový ZPS totiž zavedl novou definici elektronických peněz. Elektronické stravenky a poukázky, které nesplňují Novým ZPS stanovené podmínky, jsou podle něj elektronickými penězi, a dovozujeme tedy, že i jimi provedená úhrada je úhradou v podobě peněžního plnění. Současně jsou ale podle stávajícího výkladu vycházejícího z několika předchozích závěrů jednání Koordinačních výborů stravenky a poukázky, tehdy bez nutnosti rozlišování na jejich materializovanou neb dematerializovanou podobu, považovány za nepeněžní plnění pro účely ZDP. V tomto ohledu vnímáme výkladový rozpor a v zájmu zvýšení právní jistoty daňových poplatníků navrhujeme danou problematiku projednat a sjednotit výklad na Koordinačním výboru.

Jelikož se změna v definici elektronických peněz nijak netýká papírových stravenek a poukázek, které i nadále zůstávají mimo rámec Nového ZPS, v tomto příspěvku se dále zabýváme výhradně elektronickými stravenkami a poukázkami.

2. Právní rozbor

Základní podmínkou pro osvobození zaměstnaneckých benefitů poskytovaných podle § 6 odst. 9 písm. b) a d) ZDP je, že musí jít o nepeněžní plnění. To samozřejmě platí i pro plnění poskytovaná prostřednictvím elektronických stravenek a poukázek. Co se rozumí nepeněžním plněním ZDP přímo nedefinuje. Pouze z jiných ustanovení ZDP vyplývá, že zákon rozlišuje mezi peněžním a nepeněžním plněním. *Nepeněžní plnění je tedy nutně plnění jiné než peněžní.* Rovněž v jiných daňových zákonech definice nepeněžního plnění neexistuje. Například zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění (dále jen „ZDPH“) v § 4 odst. 1 pouze uvádí, že úplatou se rozumí částka v peněžních prostředcích nebo hodnota nepeněžitého plnění, které jsou poskytnuty v souvislosti s předmětem daně.

Nepeněžní charakter papírových stravenek a poukázek byl již opakovaně potvrzen Ministerstvem financí ČR (dále jen „MF“) na Koordinačním výboru, kdy MF potvrdilo,

že poukázky na služby příp. jiná plnění jsou považována za nepeněžní plnění ve smyslu § 6 odst. 9 písm. d) a § 25 odst. 1 písm. h) ZDP¹. V době projednávání těchto příspěvků však neexistovala elektronická varianta poukázek a příspěvky byly projednány de facto pouze ve vztahu k fyzicky existujícím poukázkám.

Domníváme se, že aby mohlo jít v případě poskytnutí zaměstnaneckých benefitů podle § 6 odst. 9 písm. b) a d) ZDP formou stravenek a poukázek v elektronické formě o osvobozená plnění, neměly by tyto elektronické stravenky a poukázky představovat platební službu prostřednictvím elektronických peněz podle Nového ZPS.

Navrhujeme tudíž potvrdit výklad, že platba provedená elektronickými poukázkami, která je platební službou podle Nového ZPS, je pro účely ZDP považována za peněžní plnění. Platba provedená elektronickými poukázkami, která není platební službou podle Nového ZPS, je pak pro účely ZDP považována za nepeněžní plnění.

Peněžní prostředky jsou s účinností od 1. ledna 2018 definovány v Novém (§ 2 odst. 1 písm. c) Nového ZPS) jako bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze.

V § 3 odst. 1 Nového ZPS je definována platební služba a odst. 3 stejného paragrafu stanoví, co platební službou není. V souladu s § 3 odst. 3 písm. c) body 5. a 6. Nového ZPS platební službou není:

„(3) Platební službou není

...

c) vydávání ani platba prováděná prostřednictvím

...

5. prostředků, kterými lze dát příkaz pouze k vnitrostátní platbě a které jsou určeny pouze k zaplacení stravování poskytovaného podle zákona upravujícího daně z příjmů jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajišťovaného prostřednictvím jiných subjektů, je-li nepeněžité plnění poskytováno na základě smlouvy mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal,

6. prostředků, kterými lze dát příkaz pouze k vnitrostátní platbě a které jsou určeny pouze k zaplacení nepeněžitého plnění poskytovaného zaměstnavatelem zaměstnanci nebo jeho rodinnému příslušníkovi z fondu kulturních a sociálních potřeb, ze sociálního fondu, ze zisku po jeho zdanění anebo na vrub výdajů, které nejsou výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a ve formě, která je podle zákona upravujícího daně z příjmů osvobozena od daně, je-li nepeněžité plnění poskytováno na základě smlouvy mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal.“

Z výše uvedené definice podle našeho názoru vyplývají 2 podstatné podmínky pro to, aby použití elektronických stravenek a poukázek nepředstavovalo platební službu, a tedy nemělo například dopad na povinnost získat povolení podle jiných ustanovení Nového ZPS (což není předmětem tohoto příspěvku), ale současně

¹ Koordinační výbor č. 228/12.03.08 ze dne 12.3.2008 a Koordinační výbor č. 07/26.01.05 ze dne 26.1.2005

(zprostředkovaně, viz dále) i pro to, aby nešlo o plnění v peněžní podobě pro účely ZDP:

1. Elektronické stravenky ani poukázky nesmí být možné použít mimo území České republiky; a
2. Plnění, které je za poukázky od poskytovatele plnění („dodavatele“) získáváno musí být poskytováno na základě smlouvy mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky (poukázky) vydal.

Nesplnění výše uvedených podmínek má dopad na klasifikaci použití elektronických stravenek a poukázek jako platební služby při použití elektronických peněz a jejich použití tedy zprostředkovaně jako peněžního plnění pro účely ZDP.

§ 4 odst. 1 Nového ZPS totiž stanoví, že elektronickými penězi je peněžní hodnota, která

- a) představuje pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal,
- b) je uchovávána elektronicky,
- c) je vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a
- d) je přijímána jinou osobou než tím, kdo ji vydal.

Naproti tomu § 4 odst. 2 Nového ZPS stanoví, že elektronickými penězi není peněžní hodnota, která může být použita pouze k provedení platby uvedené v § 3 odst. 3 písm. c) bodech 4 až 7 nebo v § 3 odst. 3 písm. e).

To tedy podle našeho názoru znamená, že v případě elektronických stravenek a poukázek, které splní podmínky dané § 3 odst. 3 písm. c) body 5 a 6 (viz výše), nepůjde podle Nového ZPS nikdy o elektronické peníze, a tedy jejich poskytnutí v souladu s ostatními podmínkami danými § 6 odst. 9 písm. b) a d) ZDP bude i nadále bezesporu představovat poskytnutí osvobozeného nepeněžního plnění.

Pokud by ale u elektronických stravenek a poukázek neexistovala smlouva mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal, jak je vyžadováno v § 3 odst. 3 písm. c) bodě 5 a 6 Nového ZPS, nebyly by podle našeho názoru splněny podmínky § 4 odst. 2 Nového ZPS, a znamenalo by to, že tyto elektronické stravenky a poukázky přestávají elektronické peníze podle Nového ZPS. Obdobně by tomu bylo, i pokud by elektronické stravenky a poukázky mohly být použity i mimo území ČR.

Pokud elektronické stravenky a poukázky budou elektronickými penězi podle Nového ZPS, tedy peněžními prostředky v souladu s § 2 odst. 1 písm. c) Nového ZPS, nemohou podle našeho názoru být zároveň považovány za nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem podle § 6 odst. 9 písm. b) a d) ZDP a jejich poskytnutí by tedy nemělo být osvobozeno od daně z příjmů fyzických osob.

Dovozujeme, že při výkladu pojmu „nepeněžní plnění“ pro účely ZDP v souladu s Novým ZPS musí pro zachování nepeněžního charakteru, jakožto základní

podmínky pro osvobození zaměstnaneckého benefitu, elektronické stravenky a poukázky od účinnosti Nového ZPS splnit 2 další podmínky:

- (i) musí být poskytovány na základě smlouvy mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal; a
- (ii) nesmí být použitelné pro nepeněžitá plnění mimo území České republiky.

S ohledem na znění důvodové zprávy k vládnímu návrhu Nového ZPS (původní sněmovní tisk č. 1059) se jeví, že výše popsany vliv Nového ZPS na charakter poskytování elektronických stravenek a poukázek jako nepeněžního plnění pro účely ZDP nebyl předkladatelem zákona předvídan.

Důvodová zpráva k § 3 odstavci 3 písm. c) bodům 5 a 6 totiž uvádí: „Nově jsou z působnosti zákona vyňaty stravenky včetně stravenek elektronických. Doposud byly stravenky vyjmuty na základě výjimky pro papírové poukazy a za určitých podmínek v rámci omezené sítě. Dále jsou z působnosti vyňaty poukazy či nástroje určené k čerpání tzv. fondu kulturních a sociálních potřeb. Oba typy nástrojů jsou vyňaty za předpokladu, že splňují podmínky pro osvobození od daně podle zákona o daních z příjmu.“

V tomto ohledu se jeví být důvodová zpráva neúplná a neposkytuje jednoznačnou oporu pro adresáty zákonné normy ke konkrétnímu postupu. Povinnost smluvního vztahu mezi vydavatelem a dodavatelem peněžních prostředků totiž není k dnešnímu dni v ZDP nijak zakotvena a pouze z něj nepřímo vyplývá tím, že zaměstnavatel má samozřejmě povinnost v případě kontroly správci daně prokázat, že zaměstnanec nepeněžní plnění využil pouze v souladu s podmínkami danými předmětnými ustanoveními ZDP. O přímém zakotvení smluvní povinnosti do ZDP se v minulosti pouze diskutovalo.

Pro zajištění právní jistoty poplatníků proto předkládáme Koordinačnímu výboru k projednání tento příspěvek a navrhuje potvrdit níže uvedený závěr.

3. Závěr

V souladu s výše uvedenou argumentací platí od účinnosti Nového ZPS, že:

- *platba provedená elektronickými stravenkami a poukázkami, která je platební službou podle Nového ZPS, je pro účely ZDP považována za peněžní plnění a pořízení zboží a služeb zaměstnancem tímto způsobem není osvobozeným příjmem podle §6 odst. 9 písm. d) ZDP;*
- *platba provedená elektronickými stravenkami a poukázkami, v jejímž případě vydavatel elektronických poukázek nemá uzavřenu smlouvu s dodavatelem zboží nebo služby, který vydavatelem vydané elektronické poukázky jako protihodnotu přijímá, je pro účely ZDP považována za peněžní plnění a pořízení zboží a služeb zaměstnancem tímto způsobem není osvobozeným příjmem podle §6 odst. 9 písm. d) ZDP;*
- *platba provedená elektronickými stravenkami a poukázkami, která není platební službou podle Nového ZPS, je pro účely ZDP považována za*

nepeněžní plnění a pořízení zboží a služeb zaměstnancem tímto způsobem je osvobozeným příjmem podle §6 odst. 9 písm. d) ZDP.

Pro to, aby i v případě elektronických stravenek a poukázek šlo o nepeněžní plnění, na rozdíl od stravenek a poukázek papírových, je zapotřebí existence smluvní sítě, tedy smluv mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal, jakož i zajištění územního omezení platnosti elektronických stravenek a poukázek pouze na území ČR.

V případě nesplnění výše uvedených podmínek nemůže být uplatnění elektronických stravenek a poukázek podle § 6 odst. 9 písm. b) a d) ZDP při splnění všech ostatních podmínek považováno za osvobozené plnění, protože v souladu s Novým ZPS jsou tyto prostředky elektronickými penězi, tedy peněžními prostředky podle § 2 odst. 1 písm. c) Nového ZPS a nemohou být tudíž současně považovány za nepeněžní plnění pro účely ZDP.

Stanovisko GFŘ:

Nesouhlas a potvrzení i nadále platných závěrů KV KDP č. 228/12.03.08 ze dne 12.3.2008 a č. 07/26.01.05 ze dne 26.1.2005.

Zdůvodnění:

Stravenky: § 6 odst. 9 písm. b) ZDP

Podle § 236 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zaměstnavatel je povinen umožnit zaměstnancům ve všech směnách stravování; tuto povinnost nemá vůči zaměstnancům vyslaným na pracovní cestu. Bylo-li to dohodnuto v kolektivní smlouvě nebo stanoveno ve vnitřním předpisu, poskytuje se zaměstnancům stravování; zároveň mohou být dohodnuty nebo stanoveny další podmínky pro vznik práva na toto stravování a výše finančního příspěvku zaměstnavatele, jakož i bližší vymezení okruhu zaměstnanců, kterým se stravování poskytuje, organizace stravování, způsob jeho provádění a financování zaměstnavatelem, nejsou-li tyto záležitosti upraveny pro určený okruh zaměstnavatelů zvláštním právním předpisem. Tím nejsou dotčeny daňové předpisy.

- *Stravenky jsou pouze jednou z forem zajištění stravování, neboť v řadě případů není ekonomické provozovat vlastní zařízení (např. při malém počtu zaměstnanců) a není ani možnost zajistit stravování v jiném zařízení (v místě sídla firmy není ani stravovací zařízení jiné firmy, ani odpovídající zařízení veřejného stravování – restaurace).*
- *Poskytování stravenek zaměstnavatelem se považuje pro daňové účely za zajištění stravování zaměstnanců prostřednictvím jiných subjektů.*

Posouzení stravenek z pohledu ZDP, a to jak z pohledu

- **zaměstnance - § 6 odst. 9 písm. b) ZDP**
- **zaměstnavatele - § 24 odst. 2 písm. j) bod 4 ZDP**

Skutečnost, že se vztahuje ustanovení § 24 odst. 2 písm. j) bod 4 ZDP i na elektronické stravenky je uvedena v Pokynu GFŘ D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a to k § 24 odst. 2 bod 18.

Z výše uvedeného (deklarováno na stravenkách) je zřejmé, že **není rozhodující, zda se pro účely § 6 odst. 9 ZDP** (tzn. kromě písm. b) se jedná i o plnění pod body d) a g) ZDP) **jedná o poskytnutí poukázky v papírové či elektronické podobě.**

Vždy však platí, že musí být dodrženy všechny zákonem stanovené podmínky. Samotné prokázání splnění zákonných podmínek daných v ZDP je plně na straně zaměstnavatele, nikoliv společnosti, která tuto službu nabízí. **Zaměstnavatel musí být schopen prokázat, že příspěvek zaměstnavatele poskytnutý formou poukázky byl ze strany zaměstnance použit na účel v souladu s § 6 odst. 9 písm. b), d) či příp. g) ZDP.**

Problematika poukázek v elektronické formě v souvislosti s novelou zákona o platebním styku byla předkladatelem příspěvku předložena i k posouzení na MF – vyřízeno pod č.j. MF-11250/2018/35-2 dne 26.4.2018 (viz příloha). Se závěry uvedenými MF ve stanovisku se GFŘ ztotožňuje.

Pro zaměstnavatele jsou podmínky pro poskytování „stravenek“ ale i jiných daňových benefitů, které jsou vázány na nepeněžní plnění (tzn. formou poukázek) totožné jako před nabytím účinnosti nového zákona o platebním styku a pro jejich daňové zvýhodnění je stále nutné naplňovat podmínky ZDP. MF dále uvádí, že ustanovení týkající se stravenek v zákoně o platebním styku se dotýká pouze jejich vydavatelů, kteří při splnění stanovených okolností nemusí být poskytovateli platebních služeb.

Nový zákon o platebním styku nijak nemění vymezení nepeněžitého plnění tak, jak je chápán ZDP. Vynětí stravenek a poukazů k čerpání z FKSP z působnosti zákona o platebním styku není novinkou, kterou by zavedl až zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. Stravenky (a další poukázky) byly vyňaty již předchozím zákonem o platebním styku, a to na základě výjimky pro papírové poukazy případně výjimky pro omezenou síť [§ 3 odst. 3 písm. c) bod 4 zákona č. 284/2009 Sb.].